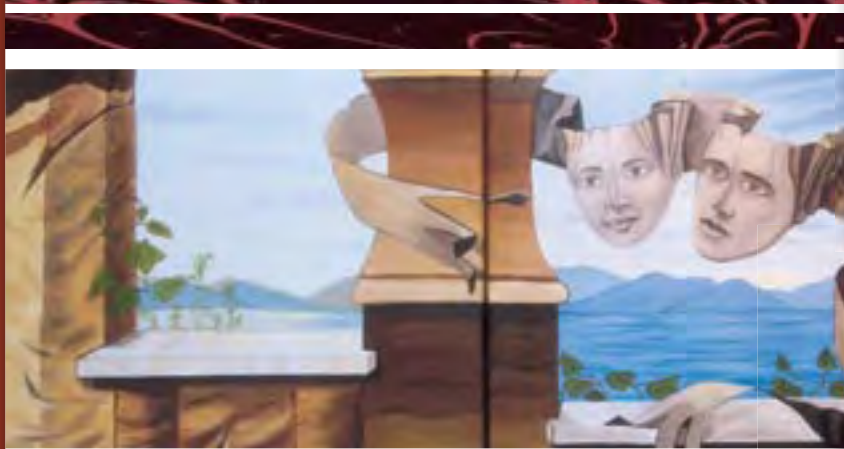

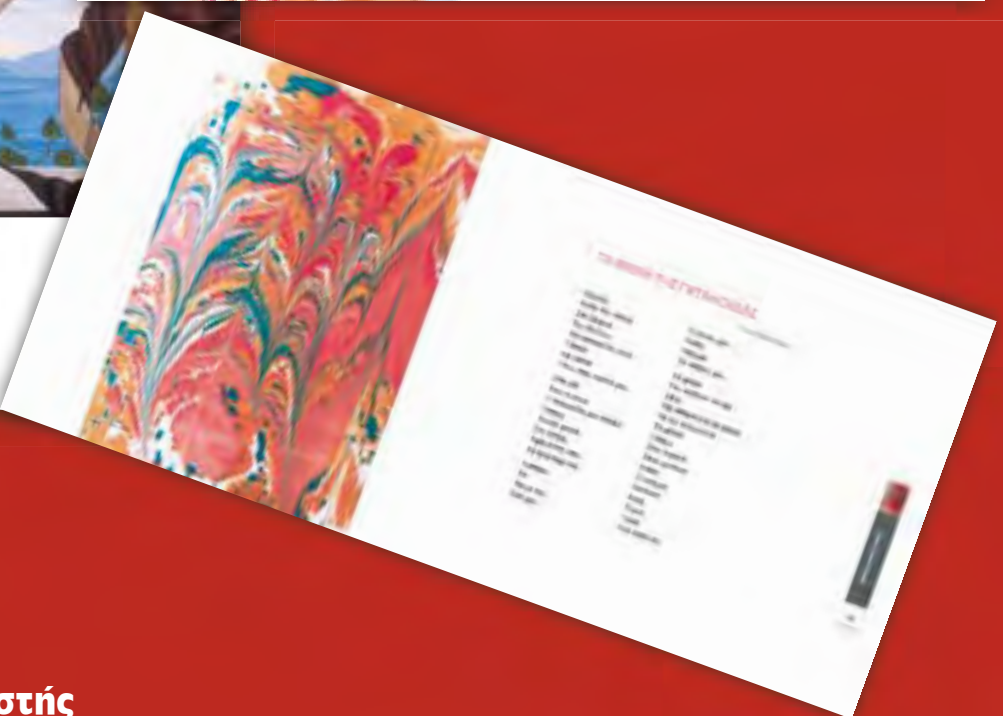
Ένθετο Αφιέρωμα

Στην εκδήλωση παρουσίασης
της ποιητικής συλλογής
του Ελτσίν Ισγκεντερζάντε
**«Οι ποιητές από αίμα
άστρα κοιτάνε»**

Ελτσίν Ισγκεντερζάντε
«Οι ποιητές από αίμα άστρα κοιτάνε»
Ανθολόγιο 44 ποιημάτων

Φίλοι Γραμμάτων Ροδούς
Κομοτηνή 2009

Για το βιβλίο γράφουν:

- Αμπουραχήμ Σουσμπασιλήρ, μεταφραστής
- Τζένη Κατσαρή- Βαφειάδη, εκδότρια, διευθύντρια «Παρατηρητή της Θράκης»
- Μουσταφά Μουσταφά, γιατρός
- Δάμων Δαμιανός, δημοσιογράφος, δημοτικός σύμβουλος

Μιλούν οι:

- Καρά Αχμέτ, πρόεδρος Συλλόγου Επιστημόνων Μειονότητας Δυτικής Θράκης
- Γκαλήπ Γκαλήπ, πρόεδρος ΠΕΚΕΜ

Ρεπορτάζ: Άννα Πατρωνίδου

Επιμέλεια Ενθέτου: Τ.Κ.-Β.

 ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ
της Θράκης

Σάββατο 14 Νοεμβρίου 2009

«ΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΑΠΟ ΑΪΜΑ ΑΣΤΡΑ ΚΟΙΤΆΝΕ»

Η τέχνη και η αγάπη σπόρος που θα φυτρώσει την δημιουργική συνύπαρξη

• Ο Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε με τη γραφίδα των εισηγητών του έργου του

Συνεχίζοντας το αφιέρωμα στην πολύ σημαντική εκδήλωση παρουσίασης της ποιητικής συλλογής του Αζερμπαϊτζανού ποιητή Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε στην πόλη μας παρουσιάζουμε σήμερα αυτούσιες τις εισηγήσεις των ανθρώπων που ανέλαβαν να κοινωνήσουν το έργο του στην κοινωνία της Κομοτηνής και όχι μόνο. Σπόρος που θα φυτρώσει την δημιουργική συνύπαρξη μεταξύ των ανθρώπων της περιοχής μας, η εκδήλωση σίγουρα έθεσε τις βάσεις για παρόμοια βήματα στο μέλλον.

«Οι ποιητές από αίμα άστρα κοιτάνε» λοιπόν και η εκδήλωση δικαίωσε όλους, διοργανωτές, ακροατές και αναγνώστες...

Αμπουραχίμ Σουμπασιλάρ, συντονιστής της συζήτησης:

«Μικρό το μέγεθος του βιβλίου, αλλά με πολύτιμο περιεχόμενο»

Ο συντονιστής της εκδήλωσης Αμπουραχίμ Σουμπασιλάρ καλωσόρισε τους επισήμους και τους παρευρισκόμενους και αναφέρθηκε στο λόγο της συγέτρωσης και συγκεκριμένα στην παρουσίαση ενός βιβλίου «ίσως μικρού μεγέθους αλλά με πολύτιμο περιεχόμενο, που περιλαμβάνει ποιήματα του Αζερμπαϊτζανού καθηγητή κ. Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε». Στη συνέχεια αναφέρθηκε στους ανθρώπους που στήριξαν ηθικά και υλικά την έκδοση ευχαριστώντας τους «για την τεράστια συμβολή». Ο κ. Σουμπασιλάρ αναφέρθηκε στις επισκέψεις του κ. Ισγκεντερζάντε στις τοπικές αρχές και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της περιοχής αλλά και στους ιδιώτες, στις οποίες και τον συνόδευσε ως μεταφραστής του. «Είχα

ανοίξει την Εγκυκλοπαίδεια ψάχνοντας να βρω τι σημαίνει Αζερμπαϊτζάν. Έμαθα ότι σημαίνει χώρα της φωτιάς, του πυρός. Από τα λεγόμενα όμως του κ. Ισγκεντερζάντε στις επαφές αυτές διαπίστωσα ότι ο ίδιος κατάφερε να μετατρέψει την έννοια σε φως και να φωτίσει τόσο τη χώρα του, όσο και τους λαούς των όμορων χωρών, και για αυτό τον συχαίρω. Από τις επαφές του θα μπορούσα να επικεντρωθώ στην εξής φράση: «Εάν οι ποιητές και οι λογοτέχνες κυβερνούσαν τις χώρες δεν θα είχαμε τις αιματοχυσίες και ανωμαλίες που επικρατούν ανά τον κόσμο». Ο κ. Σουμπασιλάρ τέλος παρουσίασε στο κοινό τον ποιητή διαβάζοντας το βιογραφικό του.

Τζένη Κατσαρή- Βαφειάδη, φιλόλογος-εκδότρια:

«Η έκδοση των ποιημάτων του Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε, ως προϊόν διαπολιτισμικού διαλόγου, μεγάλης πολιτικής σημασίας»

Το ανθολόγιο 44 ποιημάτων του Αζερμπαϊτζανού ποιητή Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε με τίτλο «Οι ποιητές από αίμα άστρα κοιτάνε», σε επιμέλεια έκδοσης Χασάν Αχμέτ, σχεδιασμό έκδοσης από την υποφαινόμενη, διακοσμημένο με μαρμαρογραφίες της Φισούν Σούκα, χρηματοδοτημένο από οκτώ, χριστιανούς και μουσουλμάνους, επαγγελματίες και φαρμακοποιούς *1, με τη συμβολή στη μετάφραση επτά τουρκόφωνων και ενός ελληνόφωνου συμπολιτών *2, είναι κατ' αρχήν ένα γεγονός με πολιτική σημασία.

Μια αδιαμφισβήτητη πολιτική πράξη, ένα από τα πρώτα ή και το πρώτο άξιο προϊόν διαπολιτισμικής συνεργασίας μεταξύ των πληθυσμιακών ομάδων του νομού μας. Ένα «προϊόν» που προέκυψε από ευρύ διάλογο μεταξύ των συντελεστών και αφητηρία τις λέξεις ενός πολύ καλού ποιητή, τις οποίες με αίσθηση ευθύνης και πολύ κόπο, χριστιανοί και μουσουλμάνοι, τουρκικής και ελληνικής καταγωγής Έλληνες πολίτες, Κομοτηναίοι όλοι μας, αποφασίσαμε, αναλαμβάνοντας την υψηλή ευθύνη απέναντι στην ποίηση, να γνωστοποιήσουμε στο ελληνικό πολιτισμικό γίγνεσθαι. Ένα ποιητικό βιβλίο, ένα άξιο και δύσκολο προϊόν κατ' αρχήν για την Κομοτηνή, η οποία δεν έχει σπουδαία παράδοση σε τέτοιου είδους γεγονότα, - ή κι αν έχει δεν την αναγνωρίζει- δεν έχει σπουδαία παράδοση στην ποίηση και η αποψινή εκδήλωση το καταδεικνύει, εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, στο ακροατήριο παρευρίσκονται κυρίως οι καλοί, οι μνημένοι. Αν αγαπούμε όμως τον τόπο μας, αν αγαπάμε την Κομοτηνή, η πρόοδος στον τομέα των γραμμάτων πρέπει να είναι το πρώτο μέλημά μας, όπως η αγάπη για τον τόπο του είναι γόνιμη αφητηρία και για τον ποιητή Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε.

Διαβάζοντας την ποιητική συλλογή του Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε, παρόλο που πρόκειται για ένα ποιητή - πολίτη του κόσμου, μαζί για την αγάπη του για την ειρήνη και την ομορφιά, μια ανθρωπότητα με δικαιοσύνη, χωρίς πολέμους και πείνα, νιώθουμε σε πολλά από τα ποιήματά του αυτή η αγάπη να εκκινεί από την πατρίδα του. Σε ποίημα έτσι του Ισγκεντερζάντε διαβάζουμε ότι μπορεί να έγινε ποιητής, αλλά πιθανόν αυτό να το είχε στο αίμα του, ότι μπορεί να έγινε επιστήμονας αλλά κι αυτό πιθανόν να το είχε στο αίμα του, δεν κατάφερε όμως να γίνει γιος της πατρίδας του, του Καραμπάχ. Δεν κατάφερε να γίνει γιος του Καραμπάχ. Ανικανοποίητο πιθανόν συναίσθημα προσφοράς, ληθάνουσα αυτοειρωνεία για έναν Αζερμπαϊτζανό πολίτη του κόσμου και ως προς την υποδοχή της ποίησής του στην πατρίδα του, από τα ποιήματα όμως του οποίου μαθαίνουμε για το torkana, το δάσος στην περιοχή του Καραμπάχ ή το Haribulbul, λουλούδι που φύεται μόνον εκεί. Σπουδαία φυσικά τύχη η ύπαρξη του Εἰτσίν Ισγκεντερζάντε για το Καραμπάχ, την οποία ευχόμαστε και για τη δική μας πατρίδα, την Κομοτηνή, τη Θράκη, αν όχι από εμάς που μεγαλώσαμε αλλά από τους επιγόνους μας που είναι και καλύτεροι και θ' αποβούν και αξιότεροι.

«Διάλογοι με στημόνι από δυο πολιτισμούς»

Μακάρι, για να συνεχίζονται οι αρχές και σε δύσκολους τομείς, όπως αυτός των γραμμάτων, σε μια πόλη που το δικαίωτά και την κρατήσαμε αρκετά πίσω... Η Κομοτηνή όχι μόνον δεν έχει νεότερη ποίηση αλλά ούτε καν νεότερες

αφηγήσεις, για τα μνημεία της, την τοπογεωγραφία της... Γι' αυτό κατά την άποψή μου η έκδοση αυτή είναι σπουδαίο γεγονός με πολιτική σημασία. Και για τους μεταξύ μας διαλόγους και τη μεταξύ μας παραγωγική συνομιλία και για όσα πολύ σπουδαία προερχόμενα από δύο πολιτισμούς, από την παράδοση του Σείχη Μπεντρετίν, στην οποία αναφέρεται συχνά ο αγαπημένος φίλος, Μουσταφά Μουσταφά μέχρι το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας και την ποιητική του στο χώρο, τις οποίες εμείς οι Κομοτηναίοι, οι Θρακιώτες έχουμε το χρέος ν' αναδείξουμε. Για μια καλύτερη, πλούσια σε πολιτισμό πατρίδα.

Όσον αφορά στον Εἰθσίιν Ισγκεντερζάντε και τα ποιήματά του... Ποιητής της παγκόσμιας ειρήνης, ποιητής της αγάπης πρωτίστως όπως δηλώνει ο ίδιος. Είναι όμως και ποιητής του έρωτα, του πόνου του έρωτα (σελ.26), της διάψευσης του έρωτα (σελ.33), του υπέροχου έρωτα και των αγγέλων του, παραπέμποντας στους αγγέλους του Βιμ Βέντερς αλλά και ποιητής αυτοαναφορικός (σελ.34,38,49,63,67), σε διαρκή διάλογο με τους ομοτέχνους του, τον Λόρκα (σελ.67) και τον Ναζίμ Χικμέτ (σελ.58).

Ποιητής που καλεί τα ποιήματά του να πετάξουν σε ξένες χώρες (σελ.45), γιατί είναι συγχρόνως πολιτικός ποιητής, ποιητής που τον ενδιαφέρουν τα τεκταινόμενα στον κόσμο, οι πόλεμοι στο Ιράκ (σελ 47), στο Αφγανιστάν, η παγκόσμια πείνα αλλά και ο ρόλος της Αμερικής (σελ 69).

Ένας σπουδαίος ποιητής, που πιστεύει ότι ο κόσμος διαμορφώνεται απ' όλους μας γι' αυτό και δεν διστάζει να καταγγείλει το παρόν μας, διεκδικώντας έναν κόσμο χωρίς αίμα... Όπως ακριβώς μας τα λέει ο ίδιος στο ποίημά του με τίτλο «Στ' αδέρφια μου τους ποιητές»^{*3}

*1Την ποιητική συλλογή εξέδωσαν «Οι Φίλοι Γραμμάτων Ροδόπης» ήτοι οι επαγγελματίες και φαρμακοποιοί: Θανάσης Τζεβελεκίδης, Στέλιος Σταμπουλιδής, Φαχρετίν Χασίμ, Φείμ Βελή, Γιουξέη Νουρρή Ογλού, Σουλεϊμάν Μουσταφά, Ιμπράμπε Μπεϊογλου, Τζένη Κατσαρή- Βα-

ΣΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΜΟΥ ΤΟΥΣ ΠΟΙΗΤΕΣ

Η φωνή
Ενός πεντάχρονου μετανάστη
Που κλαίει,
Γιατί πεινάει,
Γεμίζει
Όλα τα σπίτια
Και όλους τους συγκλονίζει!
Στην οθόνη,
Η Αφρική,
Η Παλαιστίνη,
Η Αγκόλη,
Το Ιράκ,
Το Αφγανιστάν,
Η Ινδία.
Σε κάθε γωνιά
Του Πλανήτη,
Το μαύρο ψωμί
Αίμα μυρίζει.

Αίμα ζεστό!

Αχ, αδέρφια μου ποιητές,
Πώς γράφουμε,
Πώς,
Για το τριαντάφυλλο
Για το απδόνι
Για τα μπλε καλοκαιρινά βράδια
Για τις πηλωμένες καρδιές
Για το καλοκαίρι που φεύγει
Για το φθινόπωρο που έρχεται
Για το μοναχικό αστέρι
Για τις ωραίες...
Θεέ μου,
Πώς γράφουμε,
Πώς;
Στην οθόνη κάθε νύχτα...

φειάδη

*2 Τα ποιήματα του Εἰθσίιν Ισγκεντερζάντε μετέφρασαν από τα τουρκικά και αγγλικά οι: Εμρέ Αχμέτ, Σεφάτ Αχμέτ, Χασάν Αχμέτ, Χακάν Μουμίν, Μουσταφά Μουσταφά,

Μουσταφά Τσοπάκ, Χαλήη Μουσταφά, Δάμων Δαμιανός και το βιογραφικό του ο Αμπτουραχίμ Σουμπασιλάρ.

*3 σελ. 38 της ποιητικής συλλογής

Μουσταφά Μουσταφά, γιατρός:

«Η ποίησή του είναι γεμάτη από αισθήματα, αλλά ταυτόχρονα είναι και επίγεια»

«Όταν μετέφραζα τα ποιήματα του Ισγκεντερζάντε που μου αναλογούσαν, αλλά συγχρόνως διάβαζα και τα άλλα ποιήματά του, σε μια φάση παρομοίασα τον εαυτό μου και τους άλλους μεταφραστές της όλης προσπάθειας με τους κωπηλάτες της Αργοναυτικής Εκστρατείας. Όπως οι Αργοναύτες πήγαν για να βρουν και να φέρουν το χρυσόμαλλο δέρα, αλλά, - όπως κάθε ταξίδι, όπως αναφέρει και ο Καβάφης, γίνεται στην ουσία για να δούμε για να γνωρίσουμε, για να μάθουμε καινούργιους τόπους, ανθρώπους, - έτσι και εμείς με τη μετάφραση, με το βιβλίο, με τα ποιήματά του γινόμασταν κοινωί με έναν άνθρωπο εκείνου του τύπου,- του διπλανού με την Κοιλίδα, έναν εξαιρετικό «πολυσιχιδή, πολύτάλαντο, πολύτροπο» κατά τον Όμηρο άνθρωπο, - αλλά και με το τεράστιο επιστημονικό του έργο και με την ποίησή του.

Χαίρομαι πραγματικά που συνέβαλα και εγώ σ' αυτήν την προσπάθεια ταπεινά, μεταφράζοντας τέσσερα ποιήματα, γιατί κάναμε κοινωνούς αυτής της ποιητικής παραγωγής τους συνανθρώπους μας.

Θέλω να συγχαρώ όλους όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση αυτού του εγχειρήματος, με πρώτο τον καλό φίλο Χασάν Αχμέτ που σκέφθηκε και εισηγήθηκε αυτό το σχέδιο. Πρώτα απ' όλα μας αναβαθμίζει ως κοινωνία, ως πολυπολιτισμική κοινωνία που είμαστε και θέλουμε να είμαστε, και να γίνουμε γέφυρα ειρήνης, γέφυρα πολιτισμού, τόπος συνεύρεσης διαφορετικότητας, τόπος ώσμωσης πολιτισμών.

Η χώρα προέλευσης του Ισγκεντερζάντε μπορεί να φαντάζει μακρινή, αλλά αν αναλογισθούμε λίγο και ιστορικά και γεωγραφικά θα δούμε ότι είναι ένας χώρος,- η Μαύρη Θάλασσα, το Αιγαίο, τα Βαλκάνια, η Ανατολή,- είναι ένας ενιαίος χώρος, όπου ιστορικά αναπτύχθηκαν ωραίοι και σοβαροί πολιτισμοί. Τώρα που αίρονται τα διάφορα εμπόδια στην επικοινωνία των κοινωνιών, των ανθρώπων, θα έχουμε την ευκαιρία να γνωρίζουμε περισσότερο τον πλούτο, την πνευματική παραγωγή των συνανθρώπων μας της διπλανής γειτονιάς της χώρας μας, που ίσως αγνοούσαμε την ύπαρξή

τους, ή υποτιμούσαμε καμιά φορά κλεισμένοι στο καβούκι μας ή δεν φανταζόμασταν το επίπεδο της ομορφιάς τους. Για τους λόγους αυτούς χαίρομαι ειλικρινά συμμετέχοντας σ' αυτή τη συλλογική δραστηριότητα και αισθάνομαι ευτυχής που γνωρίσαμε και ως κοινωνία τον Εἰθσίιν Ισγκεντερζάντε, αλλά αισθάνομαι ευτυχής και από την συμπαράγωγή μας με τους αγαπητούς φίλους και φίλες, συντελεστές αυτής της προσπάθειας».

«Οι εξελίξεις του 1989 επηρέασαν το έργο του ποιητή»

Στη συνέχεια ο κ. Μουσταφά αναφέρθηκε στην ποίηση του Ισγκεντερζάντε «Διαβάζοντας κανείς τα ποιήματά του και γνωρίζοντάς τον με τις λοιπές του ιδιότητες, μηχανικός, πρέσβης, τα αισθάνεται, τα απολαμβάνει πιο στέρεα, πιο χορταστικά. Η ποίησή του είναι γεμάτη από αισθήματα, από πλούτο συναισθημάτων, αλλά ταυτόχρονα είναι και επίγεια. Τα θέματα της ποίησής του είναι καθημερινά βιώματα, προβλήματα, ερωτηματικά της εποχής μας τα οποία υφαινονται με τον πλούτο των συναισθημάτων, των στοχασμών, των πόθων και των καημών του ποιητή. Η ιδιότητα του μηχανικού, του θετικού επιστήμονα πλέκεται σε έναν ωραίο συνδυασμό με τον συναισθηματικό πλούτο, τον οίστρο του ποιητή. Σε αυτή την σύνθεση ίσως να συνέβαλε και το ότι ο Ισγκεντερζάντε ανήκει στη γενιά μας, σε μια γενιά που έζησε τις ανατροπές του 1989 και είχε πάρα πολλές προσμονές από τη ζωή. Είναι εξελίξεις που μας επηρέασαν όλους και θα επηρέασαν και αυτόν, γιατί ήταν μέσα σε αυτές τις ανατροπές και έζησε εκείνες τις ιστορικές στιγμές. Ο πόθος για έναν καλύτερο κόσμο, τα θετικά και αρνητικά της προσπάθειας του σοσιαλισμού, οι αντιφάσεις και η τελική εξέλιξη αυτής της προσπάθειας, είναι βιώματα που και τον ίδιο σηματοδεύουν και εμάς θα μας σηματοδεύουν για όλη μας

τη ζωή, εμάς, τουλάχιστον σαν γενιά εννοώ, που τα ζήσαμε από μέσα και από κοντά, όντας κατά κάποιο τρόπο και μέρος του προβλήματος.

Θα ήθελα να τονίσω εδώ ότι ίσως αδικούμε τον ποιητή γιατί τα ποιήματα τα μεταφράσαμε από τα Τουρκικά ενώ είναι γραμμένα στην Αζεροτουρκική διάλεκτο και ίσως αυτό το ζουμί από το ζουμί να αδικεί λίγο την ποίησή του, αλλά παρόλα αυτά, από τις συζητήσεις που κάναμε με τους φίλους που τα διάβασαν έντονα είναι ότι διατηρούμε το πνεύμα και την ουσία τους.

Από τη συμμετοχή σε αυτή τη διαδικασία είμαι πάρα πολύ ευτυχής, από την γνωριμία του Ισγκεντερζάντε και εύχομαι καλό ταξίδι στα ποιήματά του. Ας είναι ούριοι οι άνεμοι που θα πνέουν στα πανιά των στίχων του και ας φθάσουν στις καρδιές και στα ευήκοα ώτα όλων των ανθρώπων».

Δάμων Δαμιανός, δημοσιογράφος, δημοτικός σύμβουλος:

«Μέσα από την ποίησή του σπάει τα σύνορα, φέρνει πιο κοντά το πνεύμα της αγάπης, της φιλίας, της ανοχής»

«Η τιμή που μου έκανε ο Αχμέτ Χασάν με την πρόσκλησή του αυτή θα έλεγα ότι είναι εξαιρετική και τονώνεται από το γεγονός ότι η σημερινή εκδήλωση τυγχάνει να συνδιοργανώνεται τόσο από το Σύλλογο Επιστημόνων Μειονότητας Δυτικής Θράκης όσο και από την ΠΕΚΕΜ. Θεωρώ δε ότι είναι μια σημαντική εμπειρία αυτή, το να συμμετέχουμε και εμείς οι πλειοψηφικοί σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και να έχουμε την τιμή και τη χαρά ταυτόχρονα να μεταφράζουμε και από

την τουρκική γλώσσα, - εν προκειμένω από την αγγλική, αλλά σε κάθε περίπτωση η μητρική γλώσσα του ποιητή είναι η Αζεροτουρκική, - ποιήματα τελικά τα οποία φαίνεται ότι δεν αφορούν μόνο ένα κομμάτι του πληθυσμού, αλλά όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, την θρησκεία τους, το φύλο τους, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις τους. Είναι λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο αυτή η εκδήλωση ένα βήμα στην κατεύθυνση της συνύπαρξης μεταξύ των ανθρώπων της περιοχής μας και ως

